

ดอกไม้โบราณคดีไทย ๘

โดย ชักกลอน ๕๗ ๒๗

๒๘ ประดู่

สารภีสี่ส่วนพิกุลเกด กระถินเทศกระทุ่มดอกออกไสว
พวกผู้หญิงชิงช่วงดวงดอกไม้ บ้างชิงได้ดอกประดู่ช่อนชูชม

วรรณคดี : พระอภัยมณี

ผู้ประพันธ์ : สุนทรภู่

สารภีสี่ส่วนพิกุลเกด"สารภีสี่ส่วนพิกุลเกด กระถินเทศกระทุ่มดอกออกไสว
พวกผู้หญิงชิงช่วงดวงดอกไม้ บ้างชิงได้ดอกประดู่ช่อนชูชม"

ดอกประดู่ Pterocarpus indicus

วงศ์จืด Fam.Kiguminosae

ชื่อสามัญ Andaman Redwoody

และยังมี Angsana Burmese Red Wood

Burma PadauknarraAmboynaWood

IndianRose Woodสุดเท่ห์ MalayPadauk

ประดู่บ้าน ประดู่ลาย ไม้สะโน

ต้นใหญ่โต สวยโชว์ไม้ได้ ไม้แกร่งดี

ถิ่นกำเนิด อินเดียน มาเลเซียเบงกอล

อันดามันสลอน มัทราขเด่น เป็นทิวถึ

ดอกเหลืองแสด ชอบแดดจัด ผลัดใบที่

ดอกบานคลึ แล้วร่วงโรย โดยพร้อมกัน

กลิ่นหอมมาก รักษาใช้ แผลฟออะพะ

เสริมพละ กำล้ง อย่างแข็งขัน

กำเดาไหล ไล่เสมหะ ละผื่นคัน

คุดทะราด ขาดสะบั้น กลั่นเข้ายา

ไม้ประจำระยอง อุดรดิษฐ์ ชลบุรี

ราชนาวิ ภูเก็ต ประเทศพม่า

ไม้มงคล ประจำบ้าน ท่านนมะมา

ปลุกวันเสาร์ เข้าตำรา รักษอนามัย

สถิตยพันธุ ธรรมสถิตย

ประดู่เอย ดอกสีเหลือง เมล็ดองสวย

กึ่งใบด้วย สีลาแกม ยามลมไหว

ดอกเหลืองพราง พรารัตน ลันกิ่งใบ

สวยสดใส ยามร่วงครอง ละอองดิน

เป็นต้นไม้ ประจำ กองทัพเรือ

ลูกประดู่ ใช้เรียกเรือ Navy Prince

กรมหลวงชุมพร ท่านสอนไว้ ให้คนยิน

สิ้นชีวิน เหมือนประดู่ พรูพรางพราว

ประดู่ยัง มีสรรพคุณ เกื้อหนุนมาก

ใช้ดับพิษ อีกรักษา ได้ทุกคราว

ทั้งเนื้อไม้ สวยซ่า ทำเครื่องเรือน

ประดู่บาน แล้วร่วงโรย โปรงลงมา

เป็นไม้ร่ม ตามสวน และทางเดิน

คุณค่ามัน มากมี ทวีคุณ

ใช้ดอก ราก เปลือกใบ ได้แก้หนาว

ประดู่ราว ไม้จากสรวง ร่วงลงมา

ใครมาเยือน ต่างชมชื่น รื่นธรรมชาติ

ประดู่ให้ ทั้งเรไร้อ้ออาดูร

ให้เพลิดเพลิน แม้มลงดิน ไม่สิ้นสูญ

ช่วยเพิ่มพูน อากาศดี โลกจีรัง

ศกุนตลา ณ หนองคาย

ดอกประดู่รู้กันหมายความว่า
ประดู่บานทหารเรือเชื่อได้เลย

ประดู่โรยร่วงลงปลงช่วงหนึ่ง
ก็เหือดแห้งหายไปไม่ปรารมย์

ประดู่หรือประดู่กิ่งอ่อนประดู่บ้าน
จะประดับไว้รับแขกแจกใครใคร

ตัวเนื้อไม้ใช้ทำเฟอร์นิเจอร์
ลายไม้งามอร่ามตาพาโลภ

สรรพคุณเป็นยาบำรุงโลหิต
บำรุงกำลังบำรุงธาตุได้สมปอง

ไม้ประดู่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ
นำมาปลูกสร้างบ้านผ่านลวดลาย

ทหารเรือมาแล้วแก้วตาเอ๋ย
ว่าเสบยแสนสบายลอยชายอารมณ์

ความซึ่งที่เคยมีดีเหมาะสม
ความชื่นชมก็จืดจางร้างกันไป

ไม้ทนทานตระการทรงลงปลูกไว้
น่าสนใจไม่มกคลคนยินดี

ลายเลิศเลอล้ำค่าพาสตรี
แดงสดสีน้ำตาลเหลืองเรือเรือรอง

แก้พิษไข้แก้เสมหะละลายคั่งหนอง
แก้ท้องร่วงท้องเสียและเพื่อยกาย

ทุกคนคิดทำเครื่องดนตรีสาย
สื่อความหมายสัญลักษณ์กองทัพเรือ

อาชนท์ สรวีสูตร

“เกิดมาเป็นไทย ใจร่วมกันแผละดี
 รักเหมือนพี่เหมือนน้อง ช่วยกันป้องปฐพี
 สยามเป็นชาติของเรา อย่าให้เขามาย่ำมายี
 ถึงตายตายดี ตายในหน้าที่ของเรา
 พวกเราทุกลำ จำเช่นดอกประดู่
 วันไหนวันดี บานคลี่พร้อมอยู่
 วันไหนร่วงโรย ดอกโปรยตกพรุ
 ทหารเรือเราจงดู ตายเป็นหมู่เพื่อชาติไทย”

เพลง : ดอกประดู่ (ทะเลสมอพลัน)

บทเพลงพระนิพนธ์ : พลเรือเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์

ต้นประดู่ คู่ท้องนา ป่าเขากว้าง คราฝนร้าง แล้งเยือน ใบบเขียวสด
 ฝุ่นคลุ้งนา ไร่หญ้า วัชควายอด ไม่รันทต ยอดอ่อนแทนหญ้า สัตว์กินใบ

คราผลิดอก พราวอร่าม งามล้ำเหลือง ชูประเทือง ท้องทุ่ง งามสดใส
 ยามร่วงหล่น พร้อมกัน หลุดกราวไป โลมท้องไร่ ดุจพรมลาด ประดับไพโร

ผลกลมแบน ปีกมน ลิวลอยลม พลิ้วพาวน หล่นเกิด ได้ต้นใหม่
 ปุ่มปมเนื้อไม้ ลายสวย สร้างบ้านได้ เลิศเครื่องเรือนไซรั นำใช้ ภูมิใจครัน

สุดจะบรรยาย ล้ำเลิศ ประดู่ना ทั้งนำมา รักษาพยาธิ โรคเหือดพลัน
 คี้อยอดสมุนไพโร ใฉไล ตราบนิรันดร์ ใต้ร่มเย็นนั้น โอบเอื้อ เจือครวชน

กุศล คำเพราะ

ต้นไม้ใหญ่ใบเป็นช่อพอเคยเห็น แตกกิ่งเป็นทรงพุ่มตะคุ่มกว้าง
 ชอบดินชุ่มน้ำไม่มากพอเบาบาง ชอบอยู่กลางแดดจ้าป่าเบญจพรรณ

ดอกประดู่ชุก้านบานสะพรั่ง ดอกสีเหลืองแกมแสดกลีบติดกัน
 ดอกสีเหลืองแกมแสดกลีบติดกัน ดูเฉิดฉินดั่งผีเสื้อไม้เปื้อนเลย

กลิ่นดอกหอมเข้ายวนชวนฝันหา แก้วกานดาดอกประดู่ดูเมินเฉย

ต้องรอท่าช่วงมีนากรลีนทรามเซย	หอมจ้งเลยประดู่ป่าถึงเมษายน
ดอกที่เหลืองบานอร่ามงามสะพรั่ง	สุดจะรังรวงพร้อมกันหมดทั้งต้น
นี่แหละหนาเปรียบดังว่าชีวิตคน	มีรอยจนสูงต่ำซ้ำชอกครัน
สรรพคุณของประดู่มากล้น	รากเปลือกต้นแก่นใบได้ทั้งนั้น
แก้พิษไข้ระคายคอผดผื่นคัน	สารพันใช้รักษายาสมุนไพร
ดอกใบอ่อนนำมาทำอาหาร	ไม้สร้างบ้านเรือนชานและเครื่องใช้
มีคุณค่าราคาสูงต่อเศรษฐกิจไทย	ประดู่ไทยช่วยให้ไทยรุ่งเรือง

จตุพร สุวรรณปากแพร

เหลืองประดู่พรวางกลางฟ้าใส	ประเทืองใจฟูเฟื่องเรื่องความฝัน
คิดถึงเธอลูกประดู่ผู้ผูกพัน	คิดถึงวันไปเยี่ยมเยือนเรือนนาวิ
ไม้ประดู่เป็นพรรณไม้อยู่กลางแจ้ง	ต้นแข็งแรงสูงใหญ่ในไพรศรี
ลายไม้สวยทำเครื่องใช้เครื่องดนตรี	ข้อห้ามมืออย่าใช้ทำบันไดเรือน
ดอกประดู่เหลืองสะพรั่งพราวเต็มต้น	ยามโรยหล่นพร้อมพริกกราวเกลื่อน
สามัคคีคือพลังติดตามเตือน	เราหมู่เพื่อน KU รู้รักกัน

ดวงพร เดชกุลทอง

ประดู่เด่น ต้นงามแท้ แผ่กิ่งก้าน	อ่าโอสสาร ดอกบานสวย สีเหลืองส้ม
ไม้ต้นใหญ่ ปกป้องภัย ให้อารมณ์	งามสวยสม ประดู่บ้าน ประดู่ลาย
อังสนา อีกนามหนึ่ง ซึ่งใช้เรียก	พืงสำเหนียก ชื่อดู่บ้าน มานานหลาย
ประดู่งาม ที่รำลือ ชื่อมากมาย	พอใกล้สาย กลิ่นหอมนวล ชวนเด็ดดม
ย้อนความหลัง ที่ยาวไกล ได้ต้นประดู่	ดอกทัดหู ประดู่ลาย ได้เหมาะสม

เป็นสาวงาม แก้มอวบอิม พิมพนิยม

ได้อารมณ์ หอมอบอวน ชวนชื่นใจ

ได้พูดคุย อย่างเป็นสุข สนุกสนาน
แม้เวลา วันวาร ผ่านผ่านไป

ได้เบิกบาน ยินสำเนียง เสียงใสๆ
ความสุขใจ ยังคงอยู่ มิรู้ลืม

ศรีวัฒน์ สุวรรณ

ไต้ร่มเงาประตูใหญ่ได้พักผ่อน
วอลซ์นาวิทหารเรือเมื่อวันวาน

สามัคคีเป็นหนึ่งในซึ่งพร้อมอยู่
ทุกดอกกร่วงพร้อมกันนั้นสวยเกิน

อันความหมายซาบซึ่งถึงประตู
สามัคคีคือพลังทั้งใจกาย

ประตูงามกิ่งย้อยห้อยลงต่ำ
อีกเป็นพืชเจือจุนสมุนไพร

หลบไอร้อนลมแผ่วแว่วเพลงหวาน
ประตูบานพร้อมพรั่งนั่งชมเพลิน

ยามดอกพรุลงมาน่าสรรเสริญ
กลีบปลิวเทิรลมหวานอวลกลิ่นไกล

เหล่านาวีใช้อยู่เป็นความหมาย
รบจนตายพร้อมกันไม่พรั่นใจ

ต้นใช้ทำเครื่องเรือนลายสวยใส
ทั้งดอกใบใช้ประโยชน์โทษไม่มี

ประดู่เอยปลูกไว้ประจำบ้าน
มีความหมายถึงว่าสามัคคี

เป็นตำนานสร้างพลังให้สุขศรี
ปลูกให้ดีมีมงคลพันภัยเอย

อัญชลี ณ เชียงใหม่

ประดู่สีเหลืองทองมองสดใส
ลมโชยมาพาให้ใจคนึง

กลั่นยวนใจชวนให้ใฝ่ฝันถึง
อยากจะดั่งโน้มน้ำกึ่งเจ้ามาเชยชม

เคยนั่งรอเพื่อนไทยได้ร่วมประดู่
เคยเป่านกหวีดปรี๊ดปรี๊ดกรีดอารมณ์

เคยยิ้มสู้ร่วมกันนั้นสุขสม
อยู่ได้ร่วมประดู่คู่ราชดำเนิน

กาลเวลาผ่านไปเนิ่นนาน
เห็นต้นประดู่งามสมชมเปลิดเปลิน

ฝากกิจการร่วมใจนำสรรเสริญ
คิดถึงวันเดิรรวมพลังยังสุขใจ

อุไรรัตน์ ภาสกานนท์

มีหนึ่งชาย นายโกวิท มิตรรู้จัก
คราใดว่าง นั่งนอนเขลง ฟังเพลงคลอ

มีความรัก ในกลอนกาพย์ ซาบซึ่งหนอ
อยู่หน้าจอ คอมใหญ่ ได้ทั้งวัน

ในห้องนอน ไม่ร้อนแน่ แอร์เย็นฉ่ำ
จิตลอยล่อง ท่องสวรรค์ ชั้นวิมาน

แสนสุขล้ำ ด่ำดื่ม สีมอาหาร
ยามเมื่อฉัน กลั่นความคิด จิตมโน

อันลวดลาย เลิศล้ำ งามเหลือหลาย
เก้าอี้โยก ไม้ประดู่ ทรูน่าโซว์

ผ่านการใช้ นั่งนอนนั้น ฉันสุข
นั่งมโน โถสวรรค์ นั้นไม่ไกล

คิดคำได้ ไม่ชักช้า ถลาลุก
นั่งพิมพ์กลอน ย้อนเข้า เราสบาย

ใจเปี่ยมสุข ทุกครั้ง ทุกข์จางหาย
เสร็จแล้วย้าย ไปนั่งโก้ มโนเพลิน

โกวิท ธีรวิโรจน์

ประดู่เหลืองเรียงรายอยู่ชายทุ่ง
เปี่ยมความรักศรัทธาเอื้ออาทร
วันลงแขกถือเคียวร่วมเกี่ยวข้าว
เลิกประดู่บานพร้อมกันวันเวลา

เมื่อโลกเปลี่ยนใจแท้ก็แปรเปลี่ยน
ความผูกพันกลับกลายเป็นหายไป
ดอกประดู่ร่วงหล่นบนพื้นหญ้า
เหมือนวันคืนคล้อยจากยากทดแทน

ประดู่บานลานตาที่หน้าบ้าน
เหลืองลอรระยิบระยับงามจับใจ
เคยร่วมกับนักศึกษาครา(ปี)26

หอมดอกฟุ้งอวลไอในวันก่อน
อยากให้อ่อนหวานชื่นหวานคืนมา
คนหนุ่มสาวรายล้อมพรั่งพร้อมหน้า
ร้อยรักสามัคคีที่ตึงใจ

เลิกแสงเทียนราดหมดสมัย
เทคโนโลยีถูกใช้มาทดแทน
คล้ายอ่ำลาคนเหงาเศร้าสุดแสน
แต่แนบแน่นเก็บไว้ที่ใจเรา

ชุลีรัตน์ สวัสดิ์

พฤษภาเมื่อไม่นานยังจำได้
มองประดู่ครั้งใดได้ประเด็น

ฉากกลางที่เรื่อรกรมากแสนยากเชิญ

ปลูกประดู่ไม้งามแผ่ความเย็น

สถาบันจึงเด่นมีประดู่อยู่ริมทาง

กลับเยือนถิ่นว.ค.ครั้งใดใจชุ่มชื่น

ประดู่ยืนให้ร่มเงาเราพร้อมสร้าง

รักผูกพันมั่นไว้ไม่จืดจาง

บนเส้นทางฝากย่าในตำนาน

สุวิทย์ เทียรทอง

ชื่อประดู่เพราะดินาริงาม
ดอกประดู่กู่เกียรติทหารไทย

อยากใคร่ถามเนื้อเย็นเป็นโฉน
วันชาวไร่ชาวเรือเพื่อนเกลอกัน

ต้นไม้ใหญ่เคียงคู่ประดู่เด่น
ทหารเรือไม่ขลาดชาติดำรง

เปรียบดังเช่นใจรักดีรักมั่นคง
พวกเราคงเคียงคู่ประดู่งาม

ณรงค์ ศรีพุ่ม

โอ้ว่า ประดู่กิ่งอ่อน เจ้าเอ๋ย...
ที่ วช. บุรีรัมย์ น้อมรำลึก

ฉันนี้เคย จำได้นี้ ที่ไร่ฝัก
คราคินึก ตรึกตรอง ต้องย้อนไกล

ปี ๒๕๒๕นั้น ฉันไม่ปลื้ม
ถูกแต่งตั้ง รั้งหัวหน้า ไร่ฝักไซรี

ไม่เคยลืม ด้วยฉัน แต่งงานใหม่(๗)
เดินทางไกล ไปอยู่นั้น มันห่างเมีย

ฉันเฝ้าเพียร เรียนรู้ งานภูมิทัศน์
ประดู่กิ่งอ่อน ตอนปลูกนี้ ไม่มีเพลี่ย

ร่วมกันจัด นัดปลูกไม้ ไม่ละเหี่ย
แมลงเพลี่ย หนอนบุง (เรา)มุงทำลาย

เฝ้าพุ่มฝัก หน้าหนา ครานึกย้อน
ใบเขียวสด งดงาม ชื่นฉ่ำใจ

กิ่งเจ้าอ่อน ซ้อนใบโรย ดุจโหยให้
ศัตรู(พืช)ไซรี ไปให้ห่าง ทางโคจร

กลับเข้าไร่ ใจหายส่ง ลงตาตุ่ม
ต้นประดู่ ดูซึมเศร้า ราวเว้าวอน

ฉันแสนกลุ้ม ทุกข์รุมไซรี ใจเซาะกร่อน
ดูจมองค้อน สะท่อนจิต คิดแล้วตรม

เหลือกิ่งก้าน ล้านเตียนโปร่ง โลงโง้งหนอ

ใบนั้นก้อ หายหมดไป ให้ชื่นชม

ใครทำนั้น มันเหยียบย่ำ ชำระทม

สุดจะข่ม ช่างทำได้ ให้โกรธา

ส่งเสียงลั่น ใครกันนี้ ที่ทำหนอ

รู้แล้วก็อ อยากเชือด เตือดจริงหนา

แพะยอดยุง ผุงใหญ่ เดินไปมา

ประดู่ข้า เจ้าร่อยลั่น กินใบนั้น

ฉันทายเหียน เพี้ยนแน่ แพะทั้งฝูง

คนสะดุ้ง ท่าน ผอ. ขอโทษท่าน

ไม่กระทำ ตามกฎบัตร ราชการ

ความจริงนั้น ฉันทูหนา โทสะคุม

โกวิท ธีรวิโรจน์

ขยายความ:ปลูกประดู่กิ่งอ่อนสองข้างถนนความยาวประมาณ ๕๐-๖๐ เมตร ทำคอก (แบบมั่นคง)ล้อมทุกต้น เป็นที่สำหรับให้แพะใช้ป็นป่ายกินใบประดู่กิ่งอ่อนหมดไม่มีเหลือ (แพะประมาณ ๓๐-๔๐ ตัว)